

8. marts 2019

Forretningsstrategi for Nationalt Videncenter for Læsning 2019-2021

Formålet med NVL er dels at samle og formidle den nyeste nationale og internationale forsknings- og udviklingsbaserede viden på områderne læsning, skrivning og børns sprogtilegnelse, dels at udvikle ny viden inden for områderne via forsknings- og udviklingsprojekter i samarbejde med professionshøjskoler, universiteter og professionerne (Nationalt Videncenter for Læsnings organisatoriske grundlag, 2018).

Behov for en langsigtet strategisk satsning på literacy (10-12 år)

I Nationalt Videncenter for Læsning (NVL) ser vi et behov for, at der tages nye initiativer inden for literacyområdet. Årsagen hertil er dels, at for mange unge forlader skolen uden tilstrækkelige literacykompetencer, og dels at der er stort behov for at holde fokus på *at undervise* i læsning og skrivning hele vejen op gennem skoletiden, på alle årgange og i alle fag, så alle elever udvikler deres literacykompetencer. Indsætter må målrettes, så nuværende og kommende pædagoger og lærere praktiserer virkningsfuld literacydidaktik.

Den langsigtede strategi må rette sig mod, at:

- Alle har funktionelle literacykompetencer, når de forlader skolen
- Læsning og skrivning bliver en støtte (og ikke en hindring) for, at elever klarer sig fagligt godt i og på tværs af fag i både grundskole og ungdomsuddannelser
- Flere unge kan påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse
- Flere voksne har funktionelle literacykompetencer, der matcher deres livsomstændigheder.

Samarbejde med professionshøjskoler, universiteter og andre aktører

Det er en fælles opgave for alle seks professionshøjskoler at uddanne og efteruddanne pædagoger og lærere til at blive dygtige literacydidaktikere. Derfor må målene for den langsigtede strategi forstås inden for rammerne af en national interesse. Der ligger et stort arbejde for de pædagogiske professionsuddannelser i at udvikle viden om virkningsfuld literacydidaktik. NVL er en del af de seks professionshøjskoler og bidrager til at løfte denne opgave. Vi har særligt fokus på at udvikle literacydidaktik i funktionelle sammenhænge, hvilket betyder, at både børn og unge såvel som pædagoger og lærere arbejder med literacy i meningsgivende sammenhænge, således at alle forstår, hvad literacykompetencer kan bruges til.

NVL samarbejder med alle professionshøjskoler i Danmark, de universiteter, der forsker inden for literacyfeltet, samt organisationer, kommuner og foreninger.

For at styrke og udvikle samarbejdet tages initiativ til:

- At igangsætte nye projekter 1) i samarbejde mellem NVL og den enkelte professionshøjskole, 2) på tværs af de seks professionshøjskoler med NVL som aktiv deltager og 3) med universiteter
- At udvikle projekter med udgangspunkt i problemstillinger fra praksisfeltet og med inddragelse af organisationer, foreninger og kommuner.

NVL tager initiativ til at søge projekter i samarbejde med professionshøjskoler og universiteter. Dette samarbejde udvikles gennem årlige møder. Med hensyn til samarbejde med organisationer, foreninger og kommuner sker det på deres initiativ.

Hvad kan Nationalt Videncenter for Læsning gøre inden for en treårig periode?

Ambitionen for Nationalt Videncenter for Læsning er at udvikle viden om god literacydidaktik til gavn for professionsuddannelser og professioner. Viden, der kan bruges af pædagoger og lærere.

Centeret skal samle, skabe og sprede viden om literacydidaktik til dagtilbud, skole og ungdomsuddannelser, konkret ved at udvikle viden med udgangspunkt i tre indsatsområder:

En ambition for centeret er, at udviklings- og forskningsprojekter har fokus på, hvordan initiativer kan skabe generaliserbar viden, der kan udvikle den eksisterende literacypraksis.

Indsatsområde 1: Tværprofessionelle samarbejder om literacy

- NVL skal understøtte, at fagpersoner fra forskellige pædagogiske professioner samarbejder om at udvikle børn og unges literacykompetencer
- NVL skal understøtte, at fagpersoner fra forskellige pædagogiske professioner udvikler opmærksomhed og forståelse for hinandens faglige kompetencer inden for literacyfeltet.

Indsatsområde 2: Generelle og specifikke literacykompetencer

- NVL skal understøtte det pædagogiske arbejde med børns literacyudvikling
- NVL skal understøtte udvikling af literacydidaktik rettet mod specifikke fag
- NVL skal understøtte udvikling af didaktik rettet mod generelle literacykompetencer på tværs af fag.

Indsatsområde 3: Børn og unge i skriftsprogsvanskeligheder

- NVL skal udvikle didaktiske tiltag målrettet børn og unge i eller i risiko for skriftsprogsvanskeligheder.

Viden udvikles gennem:

- Kortlægninger af national og international forskning i literacydidaktik, der har vist sig virkningsfuld og har positiv betydning for udvikling af elevers literacykompetencer.
- Udviklings- og forskningsprojekter om literacydidaktik. Projekterne tager udgangspunkt i eksisterende udfordringer med literacy i dagtilbud, skoler og ungdomsuddannelser. Metodisk arbejdes der med kvalitative og kvantitative tilgange og med praksisudviklende og deltagerinvolverende metoder. Gennem vidensproduktion tilstræbes at skabe generaliserbar viden, der kan udvikle eksisterende literacypraksis.

Viden formidles i:

- Lærebøger, tidsskrifter, forskningsartikler, ved nationale og internationale konferencer, på temadage og gennem egne udgivelser på hjemmeside, i tidsskrift, gennem podcastkanal, via webdoks og i film.

Hvem målrettes indsatsene?

Indsatsene målrettes professionshøjskolernes uddannelser og professioner.

Pædagoger i dagtilbud og pædagogstuderende i uddannelse:

På dagtilbudsområdet skal pædagoger involveres i fortsat udvikling af dagtilbuddenes literacypædagogik. Fokus lægges på tidlig literacy og børns sproglige udvikling med en særlig opmærksomhed på børns talesproglige kompetencer, da et veludviklet talesprog er en forudsætning for gode læse- og skrivekompetencer.

Særligt sættes ind med tiltag i forhold til:

- Læsning af bøger: at læse og samtale om bøger
- Læsning på skærme: at samtale om multimodale tekster på skærme
- Børn som aktive sprogbrugere: egne produktioner som tegning, fortælling, spil, læsning og skrivning
- Samtale: den nærværende og undersøgende samtale
- Talesprog: ordforrådsudvikling og begrebsforståelse
- Rutiner: sproglig udfoldelse i hverdagens rutiner
- Deltagelse: pædagogers aktive deltagelse i literacyunderstøttende arbejde. Børn som aktive deltagere i literacyaktiviteter.

Lærere i skoler og lærerstuderende i uddannelse:

På skoleområdet initieres til udvikling af didaktiske metoder, hvor alle fags lærere vedholdende skal gøre eleverne bedre til at læse og skrive. Disse metoder skal implementeres i danske skoler, fra starten i indskoling til afgangsklasserne i udskoling. Der fokuseres på at udvikle elevernes skriftsprogskompetencer til *at bruge* læsning og skrivning som ressource til at lære i forskellige fag og til *at opleve*, at skriftsproget giver oplevelser og mulighed for social interaktion og dannelse.

Særligt sættes ind med tiltag i forhold til:

- Funktionel læse- og skrivedidaktik, indskoling: En øget opmærksomhed på skriftsprogets kommunikative funktion i samspil med afkodningsarbejdet
- Funktionel læse- og skrivedidaktik, mellemtrin: Fokus på den svære overgang, hvor afkodningsarbejdet skal nedtones, men stadig videreføres samtidig med øget fokus på skrivning og læsning (forståelse) af mere komplekse tekster. Samtidig fokus på læsning og skrivning i forskellige fag
- Funktionel læse- og skrivedidaktik, udskoling: Fokus på skrivning og (læse-)forståelse af forskellige fags specialiserede tekster
- Samarbejde mellem dansklærere og andre faglærere om læse- og skriveundervisningen på tværs af fag
- Meningsfulde læringssituationer: Styrke en literacydidaktik, hvor læsning og skrivning anvendes i meningsfulde sammenhænge, gennem inddragelse af elevers egen verden og gennem vedkommende emner, der forbinder skole og omverden
- Differentiering: Udvikling af didaktiske formater til differentiering af læse- og skriveundervisning på alle trin og i alle fag
- Literacy som personlig dannelse og myndighed.

Undervisere i ungdomsuddannelser:

I ungdomsuddannelser udvikles literacydidaktik, der gennem tydelighed og praktisk anvendelighed støtter alle unge i at gennemføre en ungdomsuddannelse, og som sikrer, at undervisere i alle fag ser læsning og skrivning som en integreret del af arbejdet med opfyldelsen af de faglige mål. Arbejdet med literacy på ungdomsuddannelser skal forberede eleverne til fortsat selvstændig udvikling og videre studier.

Særligt sættes ind med tiltag i forhold til:

- Fagsprog i elevernes skriveopgaver: arbejde systematisk med fagenes fagspecifikke sproglige konventioner
- Faglig læsning i fag: arbejde med funktionelle læsestrategier i alle fag
- Læseforståelsesstøttende indsatser: arbejde med stilladsering af læseprocesser med fx læseguides
- Undervisernes feedback på skriftlige arbejder: formative responspraksisser i skriftlige arbejder
- Læsning som personlig dannelse og myndighed: arbejde med at finde og læse skønlitteratur, arbejde med faglitteratursøgning, selektion i materialer, kritisk læsning og kildekritisk bevidsthed.